

KÖSZEG ÉS VIDÉKE

Előfizetési ... helyben negyedévre P 1-50
 Vidékre és Ausztriába postán . . . P 2-20
 Külföldre egy évre 4 dollár. Egyes szám 12 fillér.

Megjelenik minden vasárnap reggel.

Felolvas szerkesztő és kiadótulajdonos
 RONAI FRIGYES
 Varkőr 39. sz. Telefonaszám 23

Hirdetések millimétersoronként 8 fillér.
 Szövegközötti reklámhír sora 30 fillér.
 Nyitlatter sora 40 fillér.
 Hirdetések díja előre fizetendő.

Az új plébánost

ma iktatják be állásába. Ünnepe ez: hát önkéntelenül cícomás szavak, barokk mondatok és merevarcu frázisok tolnak tollunk hegyére... Hiszen ez a szokás nálunk: ha ünnep van akkor: vivat, vivat, mindenki vivat, hőmpölyögjenek a mondatok, csendüljön össze a pohár — ugyan ki törődik a szürke hétköznapokkal...

De meredten áll a toll: Köszeg új plébánosát: a tudós papot, a szociális érzésű ma-emberét, a neves író, 1938-ban — az elvek, eszmék, irányok, célok, akarádók és letörések fantasztikus kaoszában — nem lehet és nem is szabad a régi módszer szerint köszönteni. Mert az ünnep elmúlik. Az ünnepi harangzúgás elveszik a légben. Elcsúsztat a templomi kórus éneke. A tisztelgések csiszolt mondatai elkopnak, ép úgy, mint a diszebed parádés pohárköszöntői... és jönnek a szürke, munkás hétköznapok...

Korniss Gyula mondta valahol, hogy az országot nem a zengő szavak retorikája, hanem a munka dinamikája mentheti meg... Valahogy mi is úgy tartjuk helyesnek, ha Köszeg új plébánosát: a papot, a gondolkodót, az író, nem a csengő-bongó, ünnepiesre mázolt retorikával köszöntjük, hanem a munka dalával, vagy legalább is: a munkás-igéretnek himnuszával...

Mert: nem csak az Egyháznak, de Köszegnek is érdeke, ha a város katolikus társadalmának nem csak az ünnepen hozsannázik új plébánosa mellett, de a szürke, fáradt, munkás hétköznapok sodrában is mindig mellette áll: imáját imával, munkáját munkával, akarádását akarádással támogatja...

Bizton tudjuk: a mai ünnepzúgó harangok összekovácsolják a szürke hétköznapokra is a plébánost és híveit, ha ezeknek a céloknak jegyében indulnak el a közös uton. A testvéri megértés nem maradhat el, mert a város katolikus társadalmának nemcsak papot kapott Székely László dr. személyében, hanem nevelőt is. Ez a záloga annak, hogy nemcsak a polgárság és a nehéz gondokkal küzdő munkásság találja meg Székely Lászlóban lelkivezetőjét és szociális mentorát, de a fiatalság is, amely a szűk határvárosi keretek között bennül lélekkel várakozik.

Tehát: Köszeg katolikussága ma nem csak külsőleg vonul fel ünneplő arccal, ünneplő ruhában, de lelkében is ünnepel, mert érzi — tudja, hogy az ünnep után, Székely László vezetésével mellette munkás, eredményes hétköznapok következnek... (v)

Megint bucsuzni!

„Érettségi“ a címe annak a színműnek, amely az utóbbi években szép sikerrel ment különböző színpadokon s amelynek megállapításai felrémlenek előttünk egy fiatal, lelkes tanárembernek Köszegről való távozásával kapcsolatban. A színdarab keretében az öregedő, de meleg-zivű és fiatalos érzésvilágu gimnáziumi igazgató fájo csalódásán kívül a szerző igen érdekesen jellemzi és állítja be a tanártípusokat és a tanársorsot. A darabban szereplő tanárok között a jellem és lelkület változatos skáláját szólaltatja meg. az események, a pályájukon és az életben elért eredmények pedig a felszínes, a kisebb értékű és fajsúlyu kategória javát szolgálják a közömböseket és részvétlencéket vagy óatosakat igazolják. Az átlagember, aki iskolai kötelességeinek mesterségszerűen eleget tesz, és ezenkívül legfeljebb kicsinyes haztartási gondokkal kibelődik és kispolgari szórakozásaival törődik: nyugodtan és háborítatlanul él. Még vannak elégedve velük és ők is elégedettek helyzetükkal. De aki a sok szép, tartalmas oktató szót a való életben is vallja, aki az oktatás legmegkapóbb módszerének a személyes példaadást tekinti, az hamarosan olyan utakra sodródik, amelyek nem egyeztethetők össze a szabályokkal s a legönzettelenebb és legtisztább küzdelem szímlomharccá fordul, amelynek mindenkor ő marad a vesztese, a szenvedő hőse, s ha más baj nem is éri elkerülhetetlen a fájo, le-sújtó kiábrándulás.

Sulyos megállapítások s tagadhatatlanul megérzik rajtuk bizonyos tendencia is, mégis szinte analógiaként erőszakoskodnak tudatunkba most, amikor ez az értékes, kivételes képzettségű és szellemiségű fiatal tanár mond bucsut városunknak, amelynek ittaitozkodása alatt nemcsak polgára, de aktív és értékes kulturharcosa volt. Alig telepedett meg körünkben, máris észrevettük rajta: felismerte milyen nagy jelentősége van az iskolán kívüli népnevelésnek, tudja milyen nélkülözhetetlen szerepe van az igazi magyar tanárnak a nemzeti öntudat kiépítésében, a gazdasági

bilincsek letörésében s amikor nemcsak városunkban, hanem a falvak lakossága körében is meg-nordozta érző, lobogó magyar lelkét, szívünk felmelegedett iránta önkéntelenül is megszerettük. Láttuk: miként nyeri meg az ész és szellem fegyvereivel a felnőtteket s meghatva néztük, mint fogja meg az apró magyarok tétova kis kezét a mesedélutánokon, hogy a játék és mesevilág derűs utjain vezesse őket a mainál szebb és jobb magyar élet akarása felé. Nem volt het, hogy ne értesültünk volna egy vagy több megnyilatkozásáról, kultur-előadásáról, amelyek a legkülönbözőbb hallgatóság előtt hangzóttak el s nem egyszer az elismerten magas igényű szombathelyi közönséget is tomboló tetszésre és lelkesedésre ragadta melyreha ő és dinamikus erejű mondani a lóival.

De nem elégedett meg a kisse elvont előadó, podiummal, hanem aktív részt kért a nép és nemzet-nevelő munkából. Hazafias celu társadalmi egyesületekben vállalt vezető szerepet, mozgatta, el-szette azok működését s tele volt egészséges, életrevaló eszmékkal, tervekkel. Észrevette, szöveg-tette, mennyire magára van hagyatva a vidék magyar munkássága, összekötéseket, lehetőségeket, munkatársakat keresett, hogy egy munkasothon keretében értékes olvasmányok, helyes eszmecsere és felvilágosítások, szakkérdések megtárgyalása által összekapcsolja és művelje őket. Szándéka volt ezen tervezett megmozdulásba bekapcsolni a magasabb képzettségű, de iskoláinak elvégzése után elhelyezkedni nem tudó, vagy ideiglenes alkalmaztatásban tengődő intellektuell ifjúságot is, hogy ambícióit, tetterejét helyes és hasznos irányban kamatoztat-hassa s egyuttal leküzdje az év-százados bűnök termékenyítette talajon burjánzó idegenkedést, mely nálunk munkást és parasztot elválaszt a magasabb társadalmi osztályoktól.

Az eszmék ismét: eszmék ma-radtak és a tervek: tervek. Nem tudjuk mit vétett az a fiatal ma-gyar, aki ennyi idealizmussal és ennyi jóakarattal körvonalazta

utját. azt sem tudjuk, kinek kö-szönhetjük áthelyezését, csak annyit tudunk, hogy aki tette: nem tett jó szolgálatot Köszeg városának, de talán a magyar ügynek sem.

Talán tulzásnak hat, hogy ezeket a szerény elgondolásokat és kezdeményezéseket ilyen szin-ben látjuk, de Széchenyivel vall-juk: „Mindenkinek akkora az értéke, amekkora hasznára van a köznek“ S épen azért látjuk meg az érdemet talán fokozottan, mert az ilyen szerény adottságok és mostoha körülmények között vi-rágzott ki, aranylő magot igerve. S azért látjuk fokozottan ez a kis magyar rokkanas, amely Ady keserűségével kap meg bennünket, mert: „Nem első hullás ezen a tájon...“

(S-n.)

Bálház.

Irta: Jambritis Lajos ny. polgármester.

Ly hívják Köszegen azt a nagy régi épületet, mely a helyvárosban áll már évszázadok óta. A homlokzatán is ott diszeleg ez a felírás, találatlan, mert régen bizony talán sokat is bá-loztak falai között, melyek sok kedves emléket rejtegetnek, hiszen több mint 200 éves multra tekinthet vissza és amikor idejártak hálózni három vármegye urai, mert ilyen befogadó-kép-ségű nagyterem kevés volt a Dunántulon, itt zajlottak le Liszt Ferenc hírneves hangversenyei is, melyekre napi járó fődekről is felrándultak Köszegre a zenekedvelő magyarok. Sok egyesületnek is adott otthont, sőt nyáidjában kávéház is volt az emeleten. De itt zajlott le a régi színházi élet is, és mindenidők politikája is innen indult el. Hogy Köszegen nem épült színház, pedig a múlt század első felében kísérleteztek egy színház meg-építésével, a Bálház volt ennek az egyszerű oka, mert épületében, illetve nagytermében szépen megfért a szin-ház is és így a színházért lelkesedők táborra felhagyta kísérleteit. Tehát nem csak bálház volt a Bálház, hanem egyben valóságos kulturháza is volt Köszeg városának. Itt zajlott le min-den társadalmi tömegmozdulás több mint 2 évszázadon át, egészen napjainkig, mikor a haladó korral a mozi is öreg falai között talált helyet.

A háboru előtt Kincs István apát-plébános kísérletezett azzal, hogy egy katolikus kulturházat létesít és ebből a célból a katolikus hitközség meg is vásárolta a Horthy Miklós utca sarkán lévő nagy épületet, de a nagy háboru keresztülhuzta a szép tervet és elgondolást. A háboru után, mikor szinte ujjá teremődtek a vidéki váro-sok és a fellendülés hatalmas iramot vett és a városi vezetők a törvény

betűje helyett nyugodt és bátor öntudattal a romokból való újjáépítési keresték és a kor szellemét követtek...

Pedig, meg kell állni ennél a tervezetnél és a legkomolyabbat kell foglalkozni a kérdéssel, mert kulturház nélkül nincs kulturális élet...

Görz püspök ma iktatja be Szekely László plebánost ünnepi keretek között

Templomi szertartások és tisztelgések programja

Ritka önnapja lesz na Köszegi katolikus társadalmarak: Görz József püspök, apostoli kormányzó leánykezesek között iktatja be állását...

A 9 évi beiktatási ünnepekre érkező Görz József püspököt a város határaitól vezít Nagy Miklós dr. polgármester vezeti. A püspök harangzugai közepette vonul végig a felelősség útján...

A püspök ezután a papsággal bevonul a templomba. A bevonulás alatt az egyházi énekharang az „Ecce Sacerdos”-t énekli.

A templom hájójának mindkét része első feleben a hivatalok, hitelekezetek, iskolák, egyesületek vezetői részere külön fenntartott helyek lesznek, mégpedig a következőképpen:

Az evangéliumi oldalon az első sorban ünnök: a polgármester, a hitközség képviselője, a járásbíró, az elnök és a főbíró.

A lecke oldalon: az első sorban: az állomásparancsnok, a zászlóaljparancsnok, a rendőrkapitányság vezetője.

A második és harmadik sorban a jobb és baloldalon: a hitelekezetek, hatóságok, iskolák vezetői.

Az evangéliumi oldalon a negyedik és ötödik sorban: a hitközség tanácsa. A lecke oldalon a negyedik sorban a katonai küldöttség tagjai, az ötödik nyolcadik sorban a város képviselőtestületének tagjai, a 9-11. sorban a hitközségi képviselőtestületi tagok foglaltak helyet, míg az evangéliumi oldalon 6-11 sorban az apácák, a

valósítsa meg.

Igaz, hogy ma stagnál a vidék városi élet, pedig ennek talán nem is a gazdasági viszonyokban keresendő az oka, mert pénz van és a magyar városok sokkal nehezebb viszonyok között is tudtak hitelhez jutni. A stagnálásnak részbeni oka az is, hogy a városi jövedelmek nagyrésze az államnak jut és így az önkormányzatok elerőtlenednek, nemcsak anyagi, de lelkiileg is, mert a városi polgárság most már bátorságát veszti, nem mer önálló és egyéni inicciívákba belefogni, megijed a legkisebb betűháziadól is és inkább a mult létesítményeit könyveli el a jelen javára és nem veszi észre, hogy az idő rohan és nem vár. De van egy másik ok is, mely a városokban az alkotói erőt lecsökkentette és ez a városokban elcsúszó u.n. panamák, melyek azonban legtöbbször mesterségesen befújtak és a valóságban megkiségtérre zsugorodtak, megis hozzájárultak ahhoz, hogy a városi polgárság és vezetőség szinte megtorpant és alkotói ereje elenyélt. A kormányzati vezetők szinte gyanakodva nehezedik rá a városi autonómia és a milder gazdasági és fejletési megmozdulási törekvések ellenébe.

Pedig ne felejtjük el, hogy sem megijedni, sem csüggedni, sem megállni nem szabad a városi életben. A mozulatlanság halált jelent. Teremtünk azért kulturházat Köszegen, mert enélkül nem város — egy város.

MOZAIKOK

az Evang. Ifjusági Egyesület életéből

Hangos frázisokkal, kiabálással van tele a világ. Politikusok nyilatkozatai, nemzetgazdászok jóslatai, hadi tudósítók háborzongáló közlései nyugtalanítanak naponta. Olyan nehéz helyzete van ebben a nagy hangzavarban a Figyelőnek. Olyan nehéz ebből a lármából kiszűrni, kihangolni egy hangot s megszólaltatni a maga eredetiségében és tisztaságában különbözően akkor, amikor annak ereje és hatása nem azzal az igényel lép fel hogy betöltsön országot és világot hanem szól azért, hogy csak kicsi körben ébresszen rezonanciát, megértést... barátságot... szeretetet...

A Köszegi Evangélikus Ifjusági Egyesületről szólók. Hangja, szava meg nem érte el eddig ujságunk hasábjait. Most sem közvetlenül az Egyesület szól, hanem csak a Figyelő, aki egy kicsit belenézett ennek az Egyesületnek az életébe.

A legjobb emberi erények egyike a megbecsülés: az egymás iránt való szeretet, megértés és összetartás. Különösen ma, az egyén harcában olyan nagy szerepe van az ökölnak, a könyöknek és az egymás elgázolásának. 1925-ben néhány evangélikus ifju egyesületet akart alapítani azzal a céllal, hogy annak keretein belül módot nyuljanak az ifjúságnak hazafias, vallási és kulturális célok megvalósítására. Ez is ugy kezdődött, mint minden más, részvétlenség, bizalmatlanság köszöntötte és kísérte azokat akik mertek valami szépet, jót gondolni és akik hittek abban, hogy vannak nemesebb életcélok is, mint azok, amelyek az utca, a piac, az életvásárlóktól és jelölt meg. Mi volt ez az ifjusági Egyesület előzőtt 12 évvel? Kívülről megítélve semmi más, mint 4-5 álmódó, tervszegő fiatalembernek reménykedő és sokszor mégis csüggedő találkozása. Belülről vizsgálva egy nagy elniakarás, romtakarítás, csendes hitkes fundamentumlerakás. Nagy csaták dőltek itt el, melyeknek győzelem eredményei csak most kezdenek mutatkozni. Sziknek mozdulása, nagy élet-termékek megindulása, bimbózása volt az egész. Hogy kik ültek itt, az nem fontos. Csak annyi fontos, hogy mindenkiben ugyanaz a tüzláng égett, s mindenki egyforma színű fonálból szötte álmképeit.

Ma ennek az Egyesületnek 130 tagja van. Lateinerek? Nem. Iparosok? Nem. Gyári munkások? Nem. Napszámosok? Nem. Mert ebben az egyesületben ilyen elhatárolások nincsenek. Itt nincs társadalmi választás. Itt nincs gazdag és szegény. Itt nincs világnézeti harc, mert itt csak egy van, az egymás megbecsülése, szeretése, a közös eszme, közös cél, közös gondolat. Ezl nem az alapszabály szerint meg szervezett egyesületi totál hatalom, hanem a testvéri szeretet totalitása hozza létre. Itt együtt ül a lateiner a gyári munkással, a tépett ruhája nincstelen a megelégedettel, munkaadó és alkalmazott. Itt nincs fölé és alárendeltség, csak egymasmellettiség, ezért cseng oly mélyen és tisztán, oly hatalmasan és mégis szeliden az Egyesület köszöntése: BÉKESSÉG... Igen, mennyi mindent mond ez a szó: hiszen az egész emberiség egyetemes óhaját fejezi ki! Az a békesség, amelye hiába keres a gép, íróasztal, műhely és dolgozó szobák megfáradt, agyonzaklatott és reménytelenne lett mai fiatalága. Kicsi elrejtett sziget a nagy

életóceánban ez az egyesület, ahol megpihen minden tag szíve és kisimul minden gondterhes arca.

A figyelő figyel... Van ebben az Egyesületben valami érdekes, az hogy soha sincs pénze. S ez a körülmény sohasem jelentett katasztrófát. Valamelyik tag a mulkor azt mondta nekem: „Pénzzel alkotni minden csacsit tud, de próbálja meg pénz nélkül.” Nagyon idealisztikus kijelentés, de van benne igazság, legalább is ez az egyesület igazolni tudja ezt. Kezdem elhinni, hogy az álmok megvalósításához nem pénz kell, hanem valami egészen más. Ugy látszik még sincs igazsa annak a hadvezérnek, aki azt mondotta, hogy pénzt, pénzt, pénzt. -- Az ifjusági Egyesület semminemű rendszeres anyagi támogatást nem kap sem az egyháztól, sem a várostól. Amije van, azt saját munkájával teremtetle elő. Hogyan? Egyszerűen: Mindenki azzal szolgált, amivel tudott. A kőműves munkaidő-után karbid-fény mellett falaz éjfélig fundamentumot, az ács éjszakánként szolgált a lakóknak a padlózás munkájával „altató” éjjeli zenét. Cserepes, lakatos, festő stb. mint imbolygó árnyak járniak a sötét éjszakában. S mire reggel lett mire gyárba, műhelybe kellett menni, felhordták a maller, lehordták a törmelket azok, akik néhány hónappal előzőtt még az imaginárius számok tudományáról szólottak ékesen az érettségi vizsga kormánybiztosa előtt. Mit csináljon a Figyelő? Ítéletet mondjon? Hisz ami társadalmunkban még mindig dehonesztáló az ilyen irunka. Mindig én azt hiszem, hogy nemzeti jövőt csak olyanokkal lehet építeni, akiknek a munka sem szégyen, hanem Szolgálat.

Valamelyik napilapunk közgazdasági rovatában azt olvastam, hogy a dolgoknak sokféle értéke van. Van kereskedelmi értéke, forgalmi értéke, belső értéke, külső értéke, stb.; egy es ugyanazon dolognak. Na és ugy látom, hogy van külön egyesületi értéke is. Vegyük például a ping pong labdát. Ez nagy érték. A közel-multban egyik kereskedő 6 ping-pong labdát ajándékozott az egyesületnek. Nem hiszem hogy a Dél-Afrikai gyémántmezők felfedezésekor nagyobb volt az öröm, mint mikor a vezetőség ezt a ténynt ünnepélyes komolysággal a tagoknak bejelentette. Talán azon az éjszakán sok ázott-fázott inasgyerek álmódott ragyogó szépségű ping-pong labdáról, de ugy, hogy azok mind az ö ölőbe hullottak.

Es mégis a pénz beszél. Ellestem egy beszélgetést. Két munkásülsejű fiú beszélgetett: Kerestem 70 fillért, ebből 40 az édesanyámé, 20 a mozié. No, és 10? Kérde a másik. Az az egyesületi tagdíj. Nem emlékszel? Azt mondták az utolsó gyűlésen, hogy mi naponta 8 fillér villányt fogyasztunk a ping pongozással, tehát akkor illik havonta legalább 10 fillér tagdíjat fizetni.

FIGYELŐ.

Gazdák figyelmébe!

Lő- és marhanyiró gépek, hajtókat és kezelit, valamint az összes hozzávaló alkatrészeket, a legnagyobb választékban tartom raktáron. Készrűlést és javítást a legjobban és legolcsóbban végzem.

LANCSARICS VENDEL

acélárú és Illatszerkereskedő; műköszörüs üzeme SZOMBATHELY, Kirdly-u. 9. (Kaszinóval szemben)

